List 21. **NOVICE** Tečaj XXXII.

gospodarske, obrtniške in narodne.

Izhajajo vsako sredo po celi pôli. Veljajo v tiskarnici jemane za celo leto 4 gold, za pol leta 2. gold., za četrt leta 1 gold.; pošiljane po pošti pa za celo leto 4 gold. 60 kr., za pol leta 2 gold. 40 kr., za četrt leta 1 gold. 30 kr.

V Ljubljani v sredo 27. maja 1874.

Obseg: O pridelovanji sladkorne pese. — Kaj je storiti v vinogradu po mrazu (slani)? — Kmetijsko orodje in stroji. (Konec.) — Gospodarska novica. — Nova postava o zemljiških knjigah za Kranjsko. (Dalje.) — Interpelacije — nič druzega. — Mnogovrstne novice. — Moj pès. (Dalje.) — Naši dopisi. — Novičar.

Gospodarske stvari.

O pridelovanji sladkorne pese.

(Po Činkelnovem „navodu“.)

Ni ga poljskega sadú, kateri bi rodil tako drag plod, kakor je sladkorna pesa. Sploh je dognana stvar, koliko pesa koristi kmečkemu gospodarstvu. To so pametni kmetovalci in učitelji umnega gospodarstva tako obširno dokazali ter razložili, da ni treba o tem več govoriti.

Pesa posebno koristi na dve strani:

I. Zboljšuje zemljo. Zemlja se ne boljša samo z močnim gnojem, ampak tudi še posebno s tem, da se globoko in pridno obdeluje; da se jej odpravlja škodljivi plevél, ter da se pametno na njej vrsté sadovi in setve. Sladkorna pesa posebno zahteva, da je treba paziti na vsa ta pravila umnega kmetovanja.

Toraj vidimo, da po tistih krajih, koder se pametno sadi sladkorna pesa, kmetijstvo napreduje in cvete, ter da zemlja daje mnogo mnogo več pridelka. Sladkorna pesa toraj tudi

II. množi bogastvo.

Pridelovanje sladkorne pese novce naravnost in nenaravnost množi; nenaravnost, kakor je bilo že rečeno, s tem, ker potlej obilnejše rodí zemlja, katera toraj dobí tudi večo vrednost, ker se njena cena sodi po tem, kolikor daje pridelka; naravnost s tem, da našim kmetovalcem daje nov sadež, iz katerega bode zmerom gotov denar.

Cena, po kateri se pesa sploh prodaja in katero smo posebno mi trdno postavili, da bi se veselje do pridelovanja sladkorne pese tudi na Kranjskem zbudilo, mora gotovo imeti ta nasledek, da se sladkorna pesa po prvih poskušnjah začne pri nas redno in bolj pogostoma saditi, tako, kakor vsaka druga poljščina.

Ako se to zgodí, potem bode tudi po Kranjskem kmetovanje v zvezi z obrtnijstvom.

Neovržni dokazi potrjujejo in vednost priznava, da kmetijstvo nikoli ne pride do najviše stopinje, ako ni zvezano z obrtnijstvom.

Menimo toraj, da je naše obrtnijsko podvzetje v Ljubljani samo ud velike verige, ki se bode naredila in objela vse misleče in pridne gospodarje.

Sledeči spis uči, kar je mogoče na kratko, vse poglavitne stvari, katerih se je treba držati pri sladkorni pesi. Namen je samo ta, da bi ljudje vsaj poskusili, to peso saditi. Kdor želí kaj več izvedeti, najde nauk v obširnih knjigah, katere razlagajo, v kakem razmerji je pridelovanje sladkorne pese k obrtu in kmetijstvu. Zanašamo se, da ta spisek doseže svoj namen.

Splošna pravila,

po katerih se je ravnati pri pridelovanji sladkorne pese.

Pri sladkorni pesi je poglavitno treba na to-le paziti:

a) Da se jej dá pripravna in močna zemlja;
b) da se zemlja globoko obdeluje;
c) da se vsadi zanesljivo nemešano seme najboljše sladkorne pese;
č) da se začne zgodaj saditi;
d) da se zemlja zgodaj skrbno očisti ter večkrat prerahljá.

Zemlja.

Da sladkorna pesa dobro rodí, temu je prva potreba:

a) Pripravna zemlja.

Izkušnje učé, da je za peso najboljša peščena apnéna ilovica, toraj taka zemlja, katera se sploh imenuje, da je dobra, mehka, voljna in dobro obdelana; prsti mora biti vsaj 1 do $1^1/_2$ črevlja na globoko;

b) pripravna tla pod površno prstjo.

Tla pod prstjo ne smejo biti nepremočljiva tolsta ilovica; ne smejo se prepozno ugreti, niti ne smejo preveč piti, ako je prst na njih tenka;

c) zemlja se mora globoko izorati že za tisti sad, ki je bil pred peso na njivi, in prst se mora dovolj zrahljati.

Ako za sad, kateri je bil pred peso, zemlja ni dovolj globoko udelana, takrat je dobro, če se dve leti zaporedoma pesa vsadi na isto njivo, katero je treba vsako leto, če je mogoče jeseni, malo pognojiti z gnojem, ki je dobro udelan.

(Dalje prihodnjič.)

Kaj je storiti v vinogradu po mrazu (slani)?

Gledé tega posla odločuje z ene strani način rezanja, ki je v navadi, z druge strani pa stopinja razvitka, v katerem je mraz na vinograd padel. Kar se tega razvitka tiče, moremo omeniti, da so nam vinogradi k sreči še malo pognali bili, ko jih je letošnji mraz zadel.

Kedar mraz še nejake in slabe trsove mladike popari kakor letos, ter še niso začenjale v les iti, takrat se mladje osuší in ospe, ko ga nekoliko ur pozneje solnce ogreje! Vsled tega je v krajih, kjer se reže na glavo (Kopfschnitt), odveč, da vinogradnik še kaj stori; kajti pri nekoliko ugodnejšem vremenu, kakoršnega pa letos žalibog ne moremo učakati, poganjale bodo v kratkem času nove mladike iz krmeljev ali spečih očes (schlafendes Auge), ki se na trsu nahajajo, in bodo namestile one mladike, ki so dobro rodile.

Kjer pa je dolga rez, katere si bodi vrste v navadi kakor v naših vinogradih, tam se priporoča, kedar je na rezniku (Zapfen) ali na dolgo rezani lozi vse mladje pozeblo, da se reznik ali loža odreže, da se tako dobijo ali nove rodne mladike iz spodnjih očes, ali saj zdrava loza za prihodnje leto.

Kjer so pa na rezniku ali na lozi dolgo rezani samo nekatera očesa pozebla, ni treba se ve da podrezovati, ker se tu po pravici moremo nadjati, da bode močnejši razvitek in veča rodovitnost nepoškodovanih mladik nadomestila to, kar je mraz pokončal.

Iz „Zagreb. Gosp. Lista".

Kmetijsko orodje in stroji (mašine).

(Konec.)

H. F. Eckert-ova fabrika za kmetijske stroje v Berolinu je razstavila med drugim tudi nekoliko orodja, ki bi se dalo pri nas na Kranjskem s pridom rabiti. Naj tedaj omenim:

a) Osipalnik z železnimi gredeljni, jeklenimi deskami in jeklenimi lemeži; veljá 25 gold. in bi bil jako pripraven za našo deželo.

b) Gonilni plug z amerikanskimi deskami in jeklenim dolbilom. Jekleno dolbilo stojí namesto lemeževe špice, ter se vselej, kedar se oguli, naprej pomakne. Ta plug izvrstno reže na težki in lahki zemlji in veljá v Berolinu 25 gold.

c) Plug, s katerim se delajo rázori za odtekanje vode na njivah. Tega pluga naši kmetovalci še prav nič ne poznajo, a trebalo ga bode tudi pri nas kmalu vpeljati, kajti misliti si moramo, da ako poljedelstvo po vseh delih svetá tako hitro napreduje, tudi naša Kranjska dežela ne bode in tudi ne sme zaostajati za drugimi deželami. Ozki in visoki razgoni s štirimi brazdami morajo se vendar vže enkrat opustiti in oranje naj se spremeni v široke, prav široke gredé. Visoki razgoni naj se delajo le na jako močvirnem zemljišči, od koder se preobilna mokrota ne dá in tudi ne more tako lahko odpeljati; drugače pa so visoki in ozki razgoni le potrata zemljišč, ker v globokih brazdah med dvema razgonoma ne raste nič. Da se voda odpelje iz mokrih zemljišč, narejajo povsod po ravno izoranem polji rázore, po katerih se voda odteka. Ti razori se s poprej imenovanim razornim plugom in se morajo potem večkrat snažiti.

O veliki važnosti, da se orje na široke in ravne gredé, kakor tudi o koristi rázorov za odpeljevanje vode (to se vé, da niso ravno povsod potrebni) ne morem tukaj obširno govoriti, pa tudi ni tukaj pripravno mesto za to.

c) Izvrstno sestavljene mašine, ki senó grabijo, samo enega konja potrebujejo in imajo sedež za kočijaža. Take mašine za senó grabiti so Kranjskim gospodarjem še popolnoma neznane, akoravno so velika dobrota vsacemu posestniku travnikov ob onem važnem času, ko se senó spravlja.

Pri nas ljudjé eno mer javkajo in tožijo, da so delavci dragi, a na sredstva, s katerimi se drage delavske močí dadó nadomestiti, nihče ne gleda, in to skoraj bi rekel iz zgolj nemarnosti in lenobe.

Ni ravno potrebno, da bi moral imeti vsak posestnik travnikov mašino za senó grabiti in mašino za travo kositi, ali zdrava človeška pamet in nagón, da človek samega sebe ohrani, zahtevata, da imajo vsaj po večih krajih, ki ležé po nižavah in ravninah, take mašine, ki je lahko vsi kmetovalci enega kraja rabijo.

e) V razstavi iste fabrike sem našel tudi „verižaste gnojnične pumpe", ki imajo cév iz kovnega železa ter veljajo 90 do 108 tólarjev, a to po dolgosti in preméru cevi.

f) Gnojnične pumpe z bakreno skornico in z zaklopno kroglo iz gume, ki imajo po 2 metra dolg sesalni smrk in po 5 metrov dolg tiskalni smrk, se dobé po 50 gold.

Ker so gnojnične pumpe na Kranjskem zeló potrebne, so posebno te poslednje vsega priporočila vredne.

g) Tlačilo za senó po Ingersoll-ovej sestavi je izvrstno. Po nekaterih krajih Kranjske dežele se pridela odveč sena; ako bi se to, kar ga je odveč, s tlačilom primerno stlačilo in po železnici razposlalo, dobilo bi se gotovo lepega dobička.

Taka tiskala za senó veljajo s prouteženimi škripci vred 105 tolarjev.

Deteljno seme z roko omlatiti je pač zeló težavno delo, a omlačeno seme z vevnikom izvejati in izčistiti je pa tudi tako primitivno in neprimerno opravilo, da bi bil pač uže skrajni čas, da se kupijo mlatilnice za deteljo z rešetnim valjem (cilindrom). S takimi mlatilnicami bi se prihranilo mnogo delavnih močí in dobilo bi se tudi boljšega semena za prodajo. Mlatilnice za deteljo, kakor je sem tukaj omenil, se dobivajo po 120 tolarjev v poprej omenjeni fabriki v Berolinu.

Stroji za trenje lanú in konopelj od W. Hallersberga iz Oberleiba pri Mindenu na Pruskem imajo po 2 valjarja in so zeló prosto narejeni. Nadalje stroji, ki imajo po 10 valjarjev, od F. W. Warnecka iz Olešine v Šleziji. Obe vrsti teh strojev ste tako narejeni, da jim je treba malo vode za gonitev; bili bi tedaj za našo Kranjsko deželo, ker nam vode ne primanjkuje, vsega priporočila vredni.

Kakor znano, ima Kranjsko žito, posebno izmlačena rž in pšenica, toliko raznovrstnega plevela, posebno graščice in ljulike (Lolium temulentum) v sebi, da še celó cesarske oskrbovalnice za vojake ne marajo za Kranjsko žito. Pa tudi za domačo rabo je slabejša moka, kakor tudi vsaka druga moka, v kateri je mnogo tako imenovanih rožičkov (Mutterkorn, Secala cornutum) pomešanih, človeškemu zdravju jako škodljiva, posebno ženam.

Ta velika nadloga bi se morala tudi na Kranjskem odpraviti, kar bi se prav lahko odpravilo sè čistilnimi stroji, ki imajo nalogo, da čistijo in zbirajo žito škodljivega plevelnega zrnja.

Posebno pripravne čistilne stroje, ki je človeška roka goni, razstavil je fabrikant Th. Pernolet iz Pariza, ki je prodaja po 120 do 220 frankov.

Videl sem tudi čistilno pripravo (aparat), iz katere je vsipano žito prihajalo v spodej nastavljene vreče — bilo je šest vreč — popolno izbrano in očiščeno.

En sam čistilni stroj ima lahko 10 Kranjskih vasí skupaj, tedaj ni treba, da bi imel vsak boljši posestnik svojo čistilnico. To se vé, da je v tem obziru treba edinosti in sloge.

Nadalje je razstavil omenjeni fabrikant tudi jako pripraven in prosto narejen stroj, ki lušči liko od konopelj (konoplje tare). Ta stroj je narejen tako, da ga človeška roka goni, veljá 240 frankov in je vsega priporočila vreden.

Mlatilnica za deteljo od Friedländerja in Franka na Dunaji (Zollamtsstrasse št. 9) je prav dobro in praktično narejena. Ravno tako so tudi njegove različne mlatilnice vsega priporočila vredne.

Gosp. Lanc, fabrikant kmetijskega orodja v Manheimu, razstavil je tudi izboljšane ročne mlatilnice, ki imajo neko posebno pripravo za „otresanje slame". Te izboljšane mlatilnice se dobé po 178 gold.

Gospodarska novica.

* *Petroleja ali kamnjenega olja* je pred desetimi leti veljal še cent 25 gold.; zdaj pa se prodaja po 12 do 13 gold. cent. To je očiten dokaz, koliko se ga dandanes več porabi od nekdaj. Ž njim se kurijo peči, nekatera ognjišča so nalašč narejena za kurjavo s petrolejem, marsikaka rodovina si zajutrka ne kuha v kuhinji, nego v sobi s petrolejem.

Postava

o napravi novih zemljiških knjig v vojvodstvu Kranjskem in o notranji uredbi teh knjig.

(Dalje.)

§. 8. Lastninski list ima navajati lastninske pravice, kakor tudi tiste utesnitve, katerim je podvržen lastnik za svojo osebo z ozirom na prosto razpolaganje s premoženjem.

Razen tega se imajo razvidne storiti v lastninskem listu utesnitve, katere se morajo v bremenski list vpisovati, in katere zadevajo vsacega lastnika zastran ravnanja s celim zemljeknjižnem telom ali z enim delom.

§. 9. Bremenski list ima navajati vse stvarne pravice, katere obremenavajo nepremičnino, kakor tudi na teh pravicah dobljene pravice, potem rešilno-kupne, predkupne in rabo-kupne pravice in take utesnitve v razpolaganji s celim zemljeknjižnim telom ali z enim delom, katerim utesnitvam je podvržen vsak lastnik obremenjene imovine.

c) Iskalniki.

§. 10. Za vsako glavno knjigo se pišejo iskalniki o zemljeknjižnih telih, v knjigi zapopadenih; potem o parcelnih številkah, kakor tudi o osebah, za katere in zoper katere so se naredili vpisi.

B. Zbirka pisem.

§. 11. Zbirka pisem se napravlja za vse glavne knjige ene sodnije skupaj.

Za glavno knjigo pa, katera obsega deželnoknjižne nepremičnine, se napravlja posebna zbirka pisem.

3. *Kako je postopati, kedar se napravljajo zemljiške knjige.*

a) Organi.

§. 12. Napravljajo se zemljiške knjige neposredno pod nadzorom predsednikov sodnij prve stopnje ali pod nadzorom sodniških uradnikov, katere so predsedniki postavili, po okrajnih sodnikih — predstojniki mestno-delegiranih sodnij niso izključeni — ali po njih namestnikih.

Za namestnike se smejo rabiti samo taki sodniški uradniki, kateri so izprašani za sodniško službo.

Ako bi se bilo bati zarad opravilnih ali službenih razmer kake okrajne sodnije, da bi se zemljiške knjige ne mogle po okrajnem sodniku napraviti ugodno ali ne v primerni dobi, sme predsednik deželne nadsodnije to nalogo izročiti, dokler je treba, drugemu, za sodnijsko službo izprašanemu uradniku, kateri se je okrajni sodniji odkazal za začasno službovanje.

Tako isto more predsednik sodnije prve stopinje po svojem sprevidu enemu ali več sodniškim uradnikom naročiti, da naj napravijo namesto mestno delegiranega okrajnega sodnika zemljiško knjigo za mesto, v katerem ima sodnija svoj sedež.

Sodniški uradniki, katerim se je na ta način naročilo napravljati zemljiške knjige, imajo samostalno izvrševati opravila, katera so po tej postavi odkazana okrajnim sodnijam in okrajnim sodnikom.

§. 13. Pri obravnavah s strankami naj si sodniški uradnik, kateri pozvedbe vodi, privzame priseženega perovodjo.

b) Pripravne uredbe.

§. 14. V pripravo teh pozvedeb, katere se imajo za vsako katastersko občino posebej zbirati, se mora napraviti kar mogoče popolno kazalo vseh v katasterski občini ležečih nepremičnin in njih posestnikov, ter se mora priskrbeti posnetek kataterske mape.

Ako se nahajajo v katasterski občini deželno knjižne nepremičnine, je o teh napraviti posebno kazalo, ter se morajo vrh tega priskrbeti posnetki tistih listov katasterske mape, kateri obsegajo te nepremičnine.

§. 15. Pozvedbe se imajo zberati v srenji, h kateri spada katasterska občina, in ako treba, tudi na mestu, da se izvé, kako da je.

Za začetek teh pozvedeb je postaviti dan in ga naznaniti po oznanilu, katero se dene v deželni uradni časnik in se razglasí v vseh dotičnih in sosednih občinah. Oznanilo mora imeti to opombo, da smejo priti vse osebe, katerim je iz pravdnih zadev mar, da se pozvedó posestne razmere, in da smejo povedati to, kar je pripravno za pojasnenje in varovanje njih pravic.

§. 16. Vsi znani posestniki tistih, v katasterski občini nahajajočih se nepremičnin, zarad katerih je treba posestno stanje pozvedeti, so posebno povabiti, da pridejo, in pozvati, da naj seboj prinesó pisma, katera se tičejo njih posestnih razmér.

Pozivajo se posestniki, kateri bivajo v tisti srenji, kjer se pozveduje, po županih. Zunaj te srenje bivajočim posestnikom mora sodniški uradnik, kateri pozvedbe vodi, pismene pozive poslati in skrbeti za to, da se jim dostavijo v pravem času in zanesljivo.

§. 17. Za posestnike, katere je povabiti, ki niso samovlastni in katerih postavni zastopniki niso znani, kakor tudi za tiste, katerih bivališče ni znano, in kateri niso postavili nobenega pooblaščenca, naj okrajna sodnija postavi zastopnika za obravnave, katere se vršijo o zadevah naprave zemljiških knjig.

Ako katera pozvanih oseb ne pride, tedaj mora, ako to zahteva napredovanje pozvedeb, sodniški uradnik, kateri pozvedbe vodi, postaviti za njo nepristranskega zastopnika.

§. 18. K pozvedbam je privzeti kot sodniški priči vsakikrat dve zaupni osebi izmed onih po občinskem zastopu zato izvoljenih. (Dal. prih.)

Znanstvene stvari.

Zapisnik

30. odborove skupščine 6. maja 1874. leta.

Dr. Costa prične sejo, ko so se bili sošli odborniki: dr. J. Bleiweis, J. Marn, M. Močnik, Parapat, Pleteršnik, dr. Poklukar, Praprotnik, Sovan, Svetec, Šolar, Tušek, Vilhar, dr. Vončina, dr. Zupanec, ter pozdravi najpoprej nove odbornike.

*

1. Pri zapisniku 29. odborove skupščine popravlja tiskarsko pogreško prijatelji v pisatelji; potem se ta zapisnik in zapisnik 9. občnega zbora potrdita.

2. Prof. dr. Krek v Gradcu piše, da zavolj mnogih opravil ne sprejme za prihodnja tri leta odborništva. Odbor sklene, naj se piše prof. dr. Kreku, da vrne Matici St. Vrazovo zapuščino in drugo narodno blago, ter da se naprosi prof. Žolgarja, ki je za izvoljenimi odborniki dobil največ glasov, da prevzame odborništvo.

3. Poročilo pregledovalcev društvenih računov se vzame na znanje.

4. Tajnik prof. Tušek poroča potem o Matičnem delovanji od 9. občnega zbora do danes. Kakor je zapisano v poročilu 9. občnega zbora 4. marca t. l., bila je takrat poslednja številka Matičnih udov 2772; danes je pa 2789. — Odbor sprejme vse te med Matičine ude. Med poverjeniki so se dogodile nekatere spremembe, in sicer:

a) Vrhnika: Ker je Bonner umrl, bil je letos naš poverjenik g. Kotnik, vprihodnje bo gosp. dekan M. Šlibar;

b) Maribor: dr. Ribič je umrl; prof. Majciger bo vprihodnje poverjenik za vse Mariborske Matičarje;

c) Gradec: Ker dr. Muršec zavoljo starosti ne more več opravljati dela, smo naprosili g. Mola, duhovna v delavnišnici, da je prevzel poverjeništvo za Gradec;

d) Gornji grad: Ker se je g. Škoflek na Vransko preselil, nam je zdaj tam poverjenik g. učitelj Preširen;

e) Cerknica: Mesto pokojnega Janežiča je zdaj poverjenik g. kaplan Končnik;

f) Črnice: Mesto v Lokavec preselivšega se And. Juha nam je tam zdaj poverjenik g. Šimen Gaberščik, župnik v Ajdovščini;

g) Trnovo: Mesto g. Mlakarja, ki se je preselil v Mirno peč, bil nam je letos poverjenik g. Legan v Nadanjem selu.

Na prošnjo nekega gimnazijalca v Mariboru sklene odbor darovati mu nekatere knjige, katerih imamo preveč, ali tako, da jih bo dobil iz poverjenikovih rok.

Gledé prošnje društva „Vendije“ v Gradcu, naj bi slov. Matica založila „rad Vendije“, izreče odbor, da ne more nič skleniti o tem, dokler nima rokopisa.

(Dalje prihodnjič.)

Politične stvari.

Interpelacije — nič druzega!

Stara pesem je že, da je našemu parlamentarizmu ta- in unkraj Litave v narodno-gospodarskih in denarnih vprašanjih v obče spodletavalo. Vendar se ta pesem vedno ponavlja in narodom, katerim se pripeti, poka srce.

Ta- in unkraj Litave so se godile stvari, ki so daleč krog sebe širile pogubo, in še zdaj preté velike nevarnosti; al ne tù ne tam ni pomoči, celó ne ene pametne misli ne, kako bi se našla kaka pomoč. Vrhunec, do katerega se parlamenti spnejo, so resolucije in interpelacije. Toda te resolucije pa so zopet le bolj ali manj trdne izjave, da se nekaj, in sicer kar najboljše mogoče, storiti mora; al kaj in kako se mora to storiti, tega nobena resolucija še ne omeni ne. Interpelacije so namreč le gola prašanja: ali misli ministerstvo sploh kaj storiti in kaj misli storiti?

Al tudi narodi pošljejo svoje interpelacije in sicer: „Čemu li so nam parlamenti, če za nas ničesar ne storé, če celó ne vedo, kaj bi se moralo storiti, timveč vedno le prašajo, kaj bo storila vlada, in so potlej površno še s tem, kar res storí, zopet zeló nezadovoljni, a ne da bi tudi le količkaj praktično pokazali, kaj bi se prav za prav storiti imelo, da se stori konec splošnim zadregam?“

Narodi imajo res prav, da se jim zde te interpelacije prazno besedovanje. Narodi so tako pravični, da mislijo, da bi ministri, če bi vedeli prava sredstva pomoči, se nikakor ne mudili poslužiti se jih, da bi se k temu ne dali še le priganjati po opoziciji, da bi jo marveč prehiteli in jej tako orožje vzeli. Narodi so tudi toliko bistroumni, da vedó, da bi interpelanti ne prašali, če bi sami kaj pametnega vedeli, če bi tudi le mislili, da vedó pravo, timveč da bi v tem slučaji sami nastopili pravo pot, da bi dali dobre svete in s tem ne pokazali le, da so sitni parlamentaristi, marveč tudi delajoči, pridni državljani. Narodi spoznajo in obžalujejo že to, da se parlamentarične interpelacije sploh in posebno one, ki se tičejo narodno-gospodarskih stvarí, zlorabijo. Interpelanti sami dobro vedó, kaj hasnijo njihove interpelacije, oni dobro vedó, da ministri v takih stvaréh ne dajo odgovorov, s katerimi bi bilo vse zadovoljno, da ne morejo obljubiti čudežev. Interpelanti se vedó prav dobro v enacih sitnih rečéh misliti v položaj ministrov in si na tihem pravijo: „Mi bi tudi ne vedeli druzega.“ Toda zarad vnanjega svita hočejo, da bi se o njih mislilo, da so kaj storili, ker so interpelirali. Prašati je pač zmiraj lože nego odgovarjati. Čim ostrejših besedí zoper ministra je interpelacija, čim bolj se nravno huduje, s čim več ljudoljubnimi frazami je osoljena, tim veči je domišljevani junaški čin. Pa narodi na to nič več ne držé. Strankarski časniki res s takimi interpelacijami delajo, kakor da bi bile Bog vé kako važne, pravijo, da so pomenljive dogodbe dneva, tedna, morda celó vsega zasedanja poslancev. A sami tega ne verjamejo, dobro vedó, da niso nič vredne, toraj tudi ne morejo ničesar doseči.

Prvi po neposrednjih (direktnih) volitvah nabrani državni zbor Dunajski je storil za zboljšanje narodno-gospodarskih razmer toliko ko nič, čeravno so različni veljavni možje svojim volilcem takrat, ko so se jim ponujali, čudeže obetali. Tarnje brez konca in kraja, graje, a ne pravih oseb, resolucije brez vspeha, neizpeljivi predlogi — druzega nič! Pač! saj je parlament pritrdil temu, da so se ustanovile državne založnice ali posojilnice; a o teh ni skoro ničesar slišati, kar nikakor ni ugodno. Dovolil je tudi podporo za boj proti hroščem po Českem gozdu. Pa še več, delil je in delí še kar na kupe dovoljenja (koncesije) za zidanje železnic, katerih bo sicer vsaka sama na sebi koristna, kar je sploh vsaka železnica, a skoro nobena izmed njih se ne bo dolgo, morda celó nikoli splačala. Za veča narodno-gospodarska dela mu ni bilo dosti časa, ker je imel čez glavo opraviti z verskimi postavami. Te postave pa so najvažnejša stvar, najpotrebnejše delo, kajti ž njimi se po mnenji liberalcev in tudi naših „svobodomiselnih“ slovenskih (?) poslancev tolažijo žalostni, sitijo lačni, napajajo žejni, oblačijo nagi; sploh bo po teh postavah v Avstriji kmalo vse dobro!

Pa ne, da bi se kdo smejal!

Mnogovrstne novice.

* *Globus ali zemeljna krogla.* Pri Mariboru se je v neki šoli med drugimi učnimi pripomočki tudi „globus“ kupil, ki je natisnjen v Berolinu. Čudno pa je pri tem „globusu“ to, da — ne najdeš „Avstrije“! Po deželah Avstrijskega cesarstva je narisano z debelimi črkami imé: „Deutschland!“ Je mar res novodobna šola vzrejevališče za Nemčijo do Adrije?

* *Kakošen je bil mesec maj (veliki traven) v preteklih letih*, najdemo zapisano v starih kronikah. Mrzli maj je sicer ugoden polju in travnikom; al tak kakor je letošnji skor povsod bil, je velika nesreča kmetijstvu na vse strani. Leta 1740 je zima trajala do srede meseca maja; leta 1512 je sneg celó na Laškem ležal do maja; leta 1430 je mraz pomoril trto po vsem Nemškem, leta 1305 je meseca maja padlo veliko snega; najmrzlejši maj, o katerem se vé, je bil leta 1187, 17. maja je padlo snega še na debelo, in mraz je trajal do meseca rožnika. Tako daleč segajo naznanila iz starih kronik. Od leta 1775, to je, kar so začeli na Dunaji vreme natanko opazovati, je bil najmrzlejši maj po sredni meri toplote leta 1871, vendar njegov mraz ni škodoval. Vsem nam v spominu pa je gotovo mesec maj l. 1866, ko je 23. maja hud mraz veliko škodo naredil in je više kraje zelo toča pobila.

* V Ameriki so našli mnogo okamnelih predpotopnih živali, med njimi tudi kostišče konja, ki je moral komaj tolik biti, kakor je navadni mesarski pes; razločil pa se je od sedanjega konja po tem, da je imel parklje trikrat preklane.

Zabavno berilo.

Moj pès.

Smešnica, spisal J. Aléšovec.

(Dalje.)

Vse mi je bilo jasno, ko se podam k sodniji. Zvem namreč, da je bil izdajavec — moj pès. Svetovalec ga je bil namreč zapazil, si mislil: kjer je pes, mora biti tudi gospod, in policija je potem, ko ji ga je natančno popisal, kmalu zvedela, čegav je, ker sta naju srečala, kakor sem omenil, dva policaja.

Svetovalec je bil res obdolžil nas silnega napada, razžaljenja njegove osebe in rogoviljenja po mestu v ponočni uri. Zarad tega sem bil tudi tožen, in preiskalni sodnik je hotel od mene zvedeti imena sokrivnikov mojih, katerih pa jaz nikakor nisem hotel izdati, rekoč, da sem bil dobro vinjen in se ne spominjam ničesar. Ko sodnnik vidi, da iz mene ni druzega spraviti, me spusti; toda obljubiti mu moram, da ne bom šel daleč od doma, dokler teče preiskava.

Od sodnije grem naravnost domú; kajti pri krčmarju, kateri je izdal policiji moje imé, se nisem hotel oglasiti. Jeza me žene, kakor soparica hlapon, in sicer jeza nad pèsom, brez katerega bi ne bilo sodniji tako lahko izvedeti mojega imena. Le čakaj, pošast, veselí se! Da mi prideš v pest, potem naj ti bo milostljiv, kdor hoče.

Pri tem sučem palico, kakor da bi pes bil že pred menoj. A zdaj je treba še druzega; treba je pomisliti, kako se bom pri očetu izgovoril, kajti resnice bi jim ne povedal za nobeno ceno. Premišljevajočemu se mi ohladi vroča jeza nekoliko in ko očeta vidim tik vhoda na vrt, sem že bolj podoben človeku, ki je doživel kaj smešnega, kakor človeku, katerega kaj skrbí. Ni čuda toraj, da mi tudi oče verjamejo, ko jim s smehom povem, da so že prvi hip, ko sem vstopil, pri sodniji spoznali, da jaz nisem pravi, in me koj zopet spustili. Memo njih grem v hišo, se preoblečem, med tem pa mi zopet pride na misel pes, kateremu prizanesti me ni nikakor volja. Prašam toraj hlapca po njem, a ta mi pové, da ga danes ves dan ni bilo videti.

„No, prišel bo že," si mislim, „in prizanešeno mu ne bo!"

Vsak, kdor je bil že v takih razmerah ali si jih vé vsaj misliti, bo razumel, da nisem imel pravega veselja, sprožiti očetu govor o Minki; vsak bo tudi razumel, da mi ni bilo nikakor ljubo, ko so oče zvečer sami lotili se tega pogovora.

„Si že stvar na tanko premislil? Kdaj se bova peljala tje, da si jo tudi jaz ogledam? Saj veš, da gre po stari šegi očetu prva beseda!"

„Oče, pustiva to še nekoliko časa pri miru. Jo moram vendar sam še prej malo bolj na tanko spoznati in opazovati, kakor mi je bilo do zdaj mogoče."

„No, no, je tudi prav! Ženitev na vrat na nos je pozneje že marsikoga pekla. Par mesecev se še ne mudi."

Par mesecev! Toliko časa utegne trajati preiskava in nevesta bi bila zelo iznenadena, če bi ženin precej po svatbi moral pod ključ sodnijski!

Teh svojih misel, se vé da, očetu nisem razodel, marveč začel sem govoriti o drugih stvaréh.

Prihodnji dnevi so bili pusti za-me. Pès je bil sicer kmalo zopet domá, toda moja jeza se je bila popolnoma ohladila; saj sem bil sam kriv, da me je izdal, čemu sem ga pa seboj vzel!

Da bi se malo raztresel, vzamem puško in grem na lov. Pa tudi tù nimam sreče, marsikaka žival vteče mojemu svincu. Grem toraj zamišljen svojo pot in predno se prav zavem, zagledam pred seboj znani gradič; dasiravno nisem prav pri volji, sklenem vendar oglasiti se, posebno ker so me bili otroci že zagledali. Na vrtu najdem mater z otroci in Minko, katera zagledavši me, postane rudeča ko pirih. Mati pa vstane, mi gre naproti in me nagovori:

„No, gospod, že dolgo vas nismo videli! Mislili smo skoro, da ste nas pozabili."

„Res da, dolgo vas ni bilo nič k nam," pristavi Minka.

Jaz se izgovarjam materi, kakor vem in znam, Minko pa prašam:

„Ste me li pogrešali, gospodičina?"

Minka mi sicer z besedo ne odgovorí nič, pač pa mi je njena zmešanost in zadrega, v katero so jo spravile moje besede, dovolj jasen odgovor. In ko mati z izgovorom, da gre otrokom pripravit južino, z otroci vred odide, sva sama. Zdaj mi izkipí to, kar mi je bilo na srcu, in tudi Minka, ne več v stanu prikrivati svoja čutila, se nagne mi ihteča se na prsi in jaz sem najsrečnejši človek na svetu. Pozabljena je preiskava, pozabljeno je vse drugo, ko se moja usta dotaknejo njenih devičnih ustnic. Kdor je občutil kdaj kaj tacega, ta me bo že razumil, neizvedencu se pa dosti jasno popisati tako ne dá....

Pa kak ropot je to! Ali je moj pès zdivjal, ali ka-li? Tako, kakor v tem hipu, ga nisem slišal še nikdar lajati in razsajati! Minka se mi iztrga iz rok, skoči kviško in teče proti gradiču. Pa kako, da tako obledi? Ali se sploh pèsov tako bojí? Jaz jo hočem pomiriti in kličem pèsa, al ona je že predaleč in predno se prav zavem, mi zgine v gradiču.

„Le čakaj, Atila, zdaj bova naredila skupni račun za vse tvoje grehe," si mislim, napnem ves razsrden petelina in se bližam kraju, od koder se sliši vedno še lajanje, zdaj zmešano s človeškim glasom, ki ga skuša pomiriti. Z napeto puško stopam dalje in ko se zavijem pri znanem mi že smrečji, kaj zagledam!! Človeka mladih še let v gosposki obleki, ki se s palico brani pèsa, kateri se zaganja va-nj. (Dal. prih.)

Naši dopisi.

V Gorici 23. maja. — Po vsem resnično je, kar sem poslednjikrat pisal o kaplanu Fr. Z., da so ga vzeli v vojake. Puške — se vé da — ne bo nosil;

tolažili so ga, da bode le brambovski poljni kaplan, ali tudi to ne diši nič kaj po postavi. Nadejamo se, da postavo razlagati ima oblast tudi še kdo drug v Avstriji, a ne samo gg. udje nabiralne komisije. Čuditi pa se je vsakako gospodu „rekrutu kaplanu", da ne zná svojih pravic varovati. Sicer pa je bila komisija ž njim velikodušna; ni zahtevala, da bi se bil slekel, in tudi prisegel je v drugi sobi, posebej, in ne z drugimi novinci vred. Toliko bodi v „Novicah" zabilježeno in perpetuam rei memoriam. — Smejati sem se moral včeraj nekemu dopisu v nekem Ljubljanskem listu govorečemu o prihodnjem Tominskem taboru, katerega bi imel „dovoliti" — okrajni glavar Winkler. Gosp. W. se je, kakor je tukajšnji „Glas" enkrat pravil, že pred $6^1/_2$ meseci poslovil od Tominskega glavarstva; njegov naslednik, g. Schemerl, je že od prvih dni t. m. v Tominu, W. po sklenitvi drž. zbora že nekaj časa v Trstu službuje, in sicer ne opravlja šolskih reči, za katere je bil namenjen, kajti včeraj je prinesla „Wiener Ztg." imenovanje novega administrativnega in ekonomičnega referenta. Novi referent je dosedanji okr. glavar v Paznu, g. Franc Schwarz, kateri je postal ob enem namestništen svetovalec. — Ali pride naš baron Ceschi za namestnika v Ljubljano, ali ne, o tem pri nas nič ne vemo. — Slišal sem, da tukajšnji „Pettine" ne bo več izhajal; umanjkalo mu je denarne sape. — Pretekli teden je umrl tukaj 87 let star visok gospod slovenskega rodú, iz Medane v Goriških Brdih domá, kateri je dospel vsled svoje zmožnosti na jako visoko stopinjo v državni službi. Bil je predsednik nekdanjega sodnijskega senata v Veroni in dvorni svetovalec. Ta mož je Jožef Zucchiatti. Narodne (slovenske) zavednosti, se ve, da ni imel; še govoriti slovenski ni skor več znal, tem boljši slovenski narodnjaki pa so njegovi bratranci na starem domu. Rajnki ni bil oženjen. Zapustil je čez 40.000 gld. premoženja, katero pride po odbitih nekaterih volilih in po smrti neke bratranke-vživalke staremu domu v last. — V pondeljek so peljali skozi Gorico 4 nove zvonove za tukajšnjo sv. Goro (vliti so v Samasa-ovi zvonariji v Ljubljani); največi tehta blizo 63 centov in je tedaj največi na Slovenskem. — Živa duša se pri nas ne spominja tako pozne slane, kakor je bila letos 17. maja. Največ je škodovala po vseh krajih fižolu, po nekaterih tudi krompirju, kateri si pa vsaj po večem spet opomore. Grozdja ni — razen nekaterih krajev — veliko posmodila. V Brdih, na priliko, ni že 20 let tako lepo kazalo, kakor letos. Vse drugo tudi lepo kaže, da bi le ne bil prišel spet dež in hlad. Undanji mraz je, kakor sadeže, tudi svilopreje močno zadržal. Špargeljni, ki so bili že prve tedne po 12—14 soldov funt, so vsled mraza poskočili na 26—30 s. — Slednjič, — da ne porečete, da ne znam nič več „politike" — naj še povem, da bo 28. dne t. m. letni občni zbor „dr." *) (ne doktorja, ampak društva) „Gorice". Razen voljenja novega odbora je na dnevnem redu prav važna stvar, predlog namreč, „kako bi se dalo plačevanje bolnišničnih stroškov občinam polajšati." — Ne vem, kje sem čital, da misli društvo „Soča" povabiti „Gorico" k udeležitvi pri Tominskem taborju. Je li to šala ali resnica, bode se v kratkem moralo pokazati. To pa, kar zdaj tu zarad železnice Predelske (ki se ima na Tom. taborju obravnavati) povem, naj ima vsakdo le za — šalo. Da se ne bo nobeni stranki, ne „starim", ne „mladim", in zlasti nobenemu državnih poslancev, ni živih ni mrtvih, niti Tomanu ali Costi, niti Črnetu ali celó Winklerju, očitalo, da so Predelsko železnico — zakrivili, napravi naj se na Goriškem, ali kjer si bodi, še kako tretje ali četrto društvo, ali pa izmed obstoječih društev tretja, četrta itd. stranka in kak načelnik novega društva ali novih strank naj ostane in nasvetuje tako-le: „Ne na Loko, ne čez Predel, ampak čez Matajur ali Krn (pa čez najviši vrh) naj se nadaljuje Rudolfova železnica". Potlej bomo vsi ž njo zadovoljni!

*) Tako sem namreč videl okrajšano besedo „društvo". Pis.

Iz Trsta 25. maja. — Znano je sploh, da se slovenski kmet posebno rad pravda in svoje krvavo zaslužene krajcarje mnogokrat s tožbami zapravi. Taka je žalibog tudi pri naših okoličanih. Te dni sem bil zopet v okolici in po naključbi slišal grenke pritožbe zoper učitelja Bonin-a; nategnem ušesa in zvem, da je neki revi zarajtal en forint za spisanje prošnje, po kateri je iz ubožnice dobila pomoč celega enega forinta! — Pripovodujejo se reči vsake baže od tega človeka; on je ob enem tudi „capo distrettuale", kar je prav za prav glasoviti Ferluga, ki ni zmožen rešiti nobene vloge, ki spada v njegov delokrog; zato pa pušča Boninu „carta bianca" s svojim podpisom. Tako izdeluje „alter ego" Ferlugov razna pisma, testamente, ženitvanska pisma, pritožbe itd., pa računi, kolikor potrebuje za svoje potrebe. Ali bi ne bilo pač stokrat pametneje, da bi okoličani ne poslušali tega zakotnika, ampak hodili rajši v mesto k gospodu Bizjak-u, ki jim bo vse pošteno, prav in pravilno napravil in morda manj računil kakor oni doktor skaza! Naj bi gosp. Nabergoj v mestnem zboru te napake v razpravo prinesel na korist svojih okoličanov, zato pa tudi se nadjamo, da prijazna ta beseda ne bo glas vpijočega v puščavi. Ravno v prihodnji seji se bo o „capi distrettuali-h" govorilo, tedaj lepa priložnost, gospod poslanec! — Slavni magistrat namerava tudi volilni red ali štatut predrugačiti in okoličane z mestom stopiti, tako da bi okolica še teh 6 poslancev zgubila, ker meščani bi že skrbeli, da bi se nikdar ne volil noben okoličan ne v mestni ne v državni zbor. Pazite tedaj, gospodje poslanci, da elaborat, ki so ga naredile neke prebrisane glavice in bo te dni na dnevnem redu v mestnem zboru, ne dobí večine glasov, kajti to bi bil grob okolici. Za lečo pomoči (sussidio) pravico volitve izgubiti je grenka. — Razen tega za danes moram še prav neugodnega, deževnega vremena omeniti. Tri dni in noči skoraj zaporedoma dežuje in Dunajčanov, kojih je bilo navadno za binkošti vse polno, je le malokje katerega videti. Tudi društva: „Società umanitaria" ne smem pozabiti, ki nameruje javna spavališča napraviti. Res, preblaga ideja! Kakor v vsakem velikem mestu je tudi v Trstu veliko, veliko revežev, ki nimajo kam spat iti in se potikajo po hlevih, po kanalih, po dvoriščih in Bog sam vé, kje še, kar je strašno škodljivo njihovemu zdravju, nespodobno, pa tudi nevarno drugim ljudém, ker priložnost naredi tatú. Pač velika dobrota bo to ubogemu ljudstvu, da se bode moglo za 2 do 3 krajc. na gorki postelji spočiti!

Iz Koroškega 25. maja. — Po Pliberškem okraji v Junski dolini so se, kakor že pred nekoliko leti, pokazale stekle lesice. — Z našimi državnimi poslanci nismo tu prav nič zadovoljni. Naj bi bili vzeli v roke davkarski zapisnik in po tem delali kake postave; katekizem pa naj pusté pri miru, razen če se ga hočejo bolj naučiti, kakor so se ga naučili v šolah.

Iz Kočevja. — Pri novi volitvi mestnega županstva je bil za župana zopet izvoljen Jožef Braune, apotekar in deželni poslanec, za 1. županijskega svetovalca trgovec Jurij Röthel, za 2. trgovec Franc Barthelmä, za 3. pa okrajni kirurg Anton Treitz.

Iz Novega mesta 23. maja. (*Nasledki letošnjega mraza.*) Gotovo bo bralce „Novic" mikalo zvedeti, kako stojí z letino pri nas in okoli nas. Kar sta pustila 28.

in 29. april po vinogradih, po vrtih in po polji, vzela sta 16. in 17. maj. Sadja bomo tedaj komaj pokusiti dobili. Fižol in koruzo je bilo treba v drugič saditi; malo bolja se je godila krompirju, ki so ga tudi sèm ter tjè v drugič sadili. Štajarsko deteljo so že pokosili, rž je večidel, ječmen pa po nekaterih krajih belkast; celó trava je na koncéh posmojena. Strah lakote je tedaj splošen.

Iz Ljubljane. — Sl. ministerstvo kmetijstva je te dni naši družbi kmetijski iz državne podpore za letošnje leto poslalo za nakup goveje živine 7000 gold., za Ruski lan 300 gold., za vino- in sadjerejo in pa vrtnarstvo 800 gld. v posebni ta namen, da se podpirajo vinske družbe in pa naprava šolskih vrtov. Obljubljeno pa je družbi proti poročilu, kako se podpora porabi: za zboljšanje zemljišč 1500 gold., za mašine 600 gold., za planinska gospodarstva in sirarije 1000 gld., za napravo vodnjakov 1000 do 2000 gold., za nakup ovác in prešičev 1000 gold., za čbelorejo 400 gold., za svilorejo 600 gold. s pristavkom, da se podpira Metliška svilorejska družba, če skaže, da je podpore vredna, in ravno pod tem pogojem za Ljubljansko vrtnarsko družbo 1000 gold. — C. k. gozdni nadzornik pa je za pospeh gozdoreje prejel 3000 gold. — Po vsem tem tedaj zopet zdatna podpora čez 20.000 gold. za Kranjsko.

— (*Pojasnilo g. Šolmajerjevega poročila o zbirki podkev v Ljubljanski kovaški in živinozdravniški šoli.*) Gosp. Šolmajer pripoveduje v poročilu o Dunajski razstavi, katero je ponatisnila „Laib. Ztg.“ 22. t. m., med drugim tudi o mnogovrstnih, od Stuttgartske živinozdravnišnice razstavljenih podkvah in svetuje, naj bi naša kmetijska družba pri sl. ministerstvu subvencije prosila, da bi kovaška šola zamogla iz gipsa narejenih podkev za izgled dobiti, po katerih bi se potem dale tukaj originalne izdelati in tako našo majhno zbirko v živinozdravnišnici dopolniti. — Jaz sem Dunajsko razstavo obiskal, sem tudi videl to lepo zbirko podkev Stuttgartske živinozdravniške šole, al našel nisem nobene podkve tamkaj, katere bi v naši zbirki ne imeli, pogrešal pa sem nekatere važne podkve v razstavi, katere se pa pri naši zbirki originalno vidijo. Ako bi bil g. poročevalec našo domačo zbirko podkev tako natanko ogledal, kakor je na Dunaji ptuje občudoval, — bi moral priznati, da je naša zbirka za poduk v podkovanju zdravih, napačnih in bolnih kopit; zato imamo nad 50 sort mnogovrstnih podkev, katere smo večidel jaz in pa učenci naše podkovijske šole brez kake subvencije naredili. Ko bi bil g. poročevalec izvedenec v podkovstvu, lahko bi bil primirjaje Stuttgartsko in pa našo zbirko rekel, da v naši ne ena podkev ne manjka, ki je potrebna za teoretični nauk in za praktično rabo.

P. Skalè,
učenik podkovstva in živinozdravilstva.

— (*Iz seje deželnega odbora 22. maja.*) Poročilo deželnega glavarja o komisijskem posvetovanji 20. t. m. zarad razdelitve državne podpore 30.000 gold. med uboge Dolence vzelo se je na znanje. — Prošnja županstva v Dobličah za poplačilo stroškov iz deželnega zaklada, ki so občini narastli za konjača pri goveji kugi, se je s priporočilom izročila deželni vladi. — Prošnja zastopstva Črnomaljske občine, da bi se zarad goveje kuge, ki se več ne pokaže, vpeljana zaprtija odpravila, izročila se je deželni vladi. — Prošnja podobčine Dolenji Zemon za razdelitev soseskinih zemljišč se prošnikom vrne z ukazom, da pojasnijo pravne razmere dotičnih zemljišč, ter da dokažejo, ali je soseska pri dotičnem sklepanji postavno ravnala in ali je dotični sklep postavno razglašen. — Vloga občine Zagorje v Litijskem okraji v zadevi volitve novega občinskega zastopstva se izroči deželni vladi, ker spada v njeni delokrog. — Sklenilo se je, da se predloži prihodnjemu deželnemu zboru načrt deželne postave o pobiranji davščine od zapuščin za šolske potrebščine po izgledu dotične deželne postave za Moravsko.

— (*Razpis.*) C. k. telegrafsko vodstvo v Trstu naznanja, da bo potrebovalo za napravo telegrafa od Ljubljane do Trebnjega 645 kolov, in sicer v Trebnjem 45, pri sv. Štefanu 100, v Radokovi vasi 215, na Hudem 121, v Višnji gori 117 in v Dolenjem blatu 47 kolov. Biti morajo iz debla, 25 čevljev dolgi, zgorej $5\frac{1}{2}$ do 6 palcev debeli, obsekani, obeljeni, spodej ravno odžagani, zgorej pa okroglo obsekani in dvakrat belo z oljem namazani (poštrihani). Pripeljati se morajo v času 4 tednov po naročenji v gori omenjene kraje. Kdor hoče prevzeti vse ali le kak del, naj se oglasí s kolekovano (štempljano) ponudbo, v kateri je naznanjena cena posamesnih kolov s črkami, pri c. k. telegrafskem vodstvu v Trstu do konca tega meseca. Vse druge pogodbe izvé pri omenjenem vodstvu.

— (*Prve, še zeló medle češnje Goriške*) so Vipavke letos prinesle v Ljubljano še le 19. maja, pozneje tedaj ko druga leta, čeravno smo aprila meseca mislili, da že prve dneve maja bodo zorili cele koše češinj. Pa naj si bodi to! da le krasne naše Vipavske doline ni zadela nesreča mraza (slane). In res ni dozdaj nobene škode ondi. Se ve da od cvetja trte do bendime je še dolga pot; če ne pride druga nesreča, nadjajo se Vipavci dobre vinske letine. Po takem pač ne bode treba, kakor se nekaterim „premodrim možakom“ sanja, Slapški vinski šoli iz vode vina delati. Kar se je Vipavska dolina pospacapanila, je res vsa zbegana: „vere ni treba nobene“, in „iz vode delati vino“ — taki glasi se čujejo sèm ter tje v Št. Vidu, Trgu itd. Ljudje, ki v brezverstvu iščejo „omiko“, „napredek“, zdaj Slapški šoli celó moč pripisujejo iz vode delati vino in jej prilastujejo čudež, po katerem je Kristus v Kanani iz vode naredil vino!! — Pamet! kje si!

— (*Gospod Jurij Fleišman*), dobroznani skladatelj slovenskih pesem, je po dolgi bolezni 23. dne t. m. v 55. letu svoje starosti umrl. V iznajdbi lepih melodij prav v narodnem duhu bil je tako srečen, da marsikatera njegovih pesem bode živela, dokler bode slovenskega naroda kaj. Naj v miru počiva!

— (*„Probatum est“.*) Tisti jud, ki je v Souvanovi hiši nasproti kazini za pol leta štacuno najel za prodajo svoje robe „po 27 krajc.“, že jo je iz Ljubljane popihal. Ker je več domačih štacunarjev judovsko „kunšt“ posnelo, prodajati, kar je po 22 in 23 soldov vredno, po 25 ali 27 soldov, so tujci malo kupčije imeli in — ne bode jih več. Kar znajo tujci, to znajo lahko tudi domači.

— „Novicam“ je došla neka listnica, v kateri naznanja nekdo, da zadnjič omenjeni krojač Kunc ni iz „rajha“, ampak iz Logaca domá. Po tem pojasnilu se moramo še tem bolj čuditi, da napravi g. Kunc na Slovenskem „razprodajo“ tistih idej, za katere že Nemci več ne marajo. Al je tista stara šara, ki jo v „rajhu“ zavržejo, za slovenske delavce še zmiraj dobra? Če tedaj g. Kunc tudi ni iz „rajha“ domá, je gotovo njegovo blago iz „rajha“, kajti v Logacu se še ni nikdar prodajalo.

— (*Slovensko gledališče.*) Po sklepu shoda prijateljev slovenskega gledališča so se poslale nabiralne pôle za doneske, da se pokrije deficit 1200 gold., katerega ima letos dramatično društvo, vsem gg. poverjenikom društva in tudi drugim domoljubom. Posamezne doneske sprejema blagajnik dramatičnega društva gosp.

Žagar. Treba je, da vsak domoljub po svoji moči pripomore, da ohranimo slovensko gledališče, katero nam je le z materijalnimi žrtvami izdržati mogoče. —

— (*Izlet šolske mladine iz tukajšnje c. kr. ljudske šole (vadnice) in pa učiteljskih kandidatov na Rožnik 20. dne t. m.*) pod vodstvom g. vodje in g. učiteljev bil je na vse straní jako vesel, pa res tudi na čast učiteljem in učencem, ki so kazali, da znajo korajžno deklamovati, lepo peti, pa tudi pravilno telovaditi se. Celó čmerni maj se je smejal to jutro.

— (*Ceschi*), zdaj vladni namestnik v Trstu, je bil nedavno v Ljubljani, kjer si je ogledal poslopje deželne vlade. Iz tega so sklepali nekateri, da ima on postati Auerspergov naslednik. Kakor se pa zdaj zopet sliši, nima Ceschi nobenega upanja do te stopinje in najbrže dobomo Kranjci za deželnega predsednika moža, katerega med vsemi, ki so moledovali že za deželno predsedništvo Kranjsko, najmanj maramo, namreč kneza Metternicha.

— (*Porotne sodbe*) so se včeraj zopet pričele pri deželni sodniji v Ljubljani in bodo trajale do 10. junija. Prvi je bil na vrsti neki Gabršček, ki je v Zagorji svojega tovariša, kopača v rudniku, ubil. Obsojen je bil na 6 let težke ječe.

— (*Postojnsko jamo*) je obiskalo binkoštni ponedeljek okoli 5000 ljudí iz različnih krajev. V Ljubljano je prišlo potoma v Postojno z Dunajskim vlakom binkoštno nedeljo blizo 600 tujcev, kateri so ogledovali mesto in okolico ter tudi v Ljubljani prenočili. Kazinci so se zopet trudili jim pokazati, da je Ljubljana nemško mesto.

— (*Nesreča.*) Binkoštno nedeljo se peljeta na vozu botra in birmanka iz Ljubljane. Pri Št. Vidu nad Ljubljano se splaši konj, obe padete iz voza in birmanka tako nesrečno, da si razbije glavo, iz katere pogledajo možgani; botra pa je tudi zeló ranjena. Pri takih prilikah bi morali vozniki pač na vso moč previdni biti.

Novičar iz domačih in ptujih dežel.

Iz Dunaja. — Tudi tretja verskih postav (samostanska postava) je zadobila potrjenje cesarsko. Vipavski „svobodnjaki“, kateri so potrjenima prvima postavama veselja streljali, imajo toraj zopet priliko sežgati nekoliko funtov strelnega praha.

— Prvi dve postavi ste stopili isti dan, ko ste bili razglašeni, v veljavo, in že isti dan ji je deželni šolski svèt Avstrijanski poskusil nad škofom v Poltavi in dvema katehetoma, ki nista hotela izpraševati učencev vpričo posvetnega šolskega nadzornika iz veronauka. Toraj se nam je nadejati strahovanj, rubljenja, zaperanja katoliške duhovščine prav kmalo.

— Slišati je, da se ima ministerstvo premeniti. Kot novi ministri se imenujejo: Šmerling predsednik, Taaffe minister notranjih zadev, Arneth minister nauka, Tinti poljedelstva, Plener denarni, Horst vojni minister. Nam se zdi ta sestava neverjetna.

— Ministerstvo kmetijstva je 16. dne t. m. razglasilo stan nogradov, vrtov in poljá; iz tega razglasa se razvidi, da je na Ogerskem in Hrvaškem od 1. maja do 16. nekako bolje, v druzih deželah našega cesarstva pa žalostneji. Al ta razglas je ob resnico zato, ker še le po 16. dnevu tega meseca je nastalo veliko škode.

Česko. — Mladočehom je bilo vsled posredovanja ministerskega predsednika dovoljenih 200.000 gold. posojila iz nemške hranilnice za zidanje narodnega gledališča. Zarad tega strašno veselje v taboru ustavovercev. Al to veselje bilo je kratko, kajti ko se je to zvedelo, vprlo se je vse prebivalstvo Česko, zlasti po mestih, in vstavilo vso drugo podporo in tako so mladočehi, spreviditši, da bi bilo to početje brez narodne podpore nemogoče, odbili posojilo in začeli se pogojevati s staročehi. Ustavovercem pa je splavala najboljša nada — po vodi.

Hrvaško. — Iz Zagreba se sliši, da sta državna poslanca Pavlinović in Vitezić prišla v Zagreb v razgovor s političnimi prvaki Hrvaškimi zarad združenja Dalmacije s Hrvaško, da potem še le postane resnica imé „trojedne kraljevine“, ki je dozdaj bila prazna fraza.

Ogersko. — Delegaciji ste končali svoje delovanje, in sicer Avstrijska 22., Ogerska 23. t. m. Ministerstvo ne bo nič kaj zadovoljno ž njima, kajti od 95 milijonov in 966.642 gold., katere je zahtevalo, mu je bilo odbitih po delegacijah 3 milijone in 558.343 gold., dovoljenih toraj le 92 milijonov 418.299 gold. Ker letos kaže slaba letina po vseh deželah Avstrijsko-ogerskih, je vprašanje, ali se bo še ta znesek mogel od davkoplačevalcev iztirjati ali ne. — Primanjkljej za l. 1874 znese le 42 milijonov gold.

Srbija. — Kneza Milana nada, da bo sad njegovega potovanja v Carigrad trdnjava Mali Zvornik, se ni vresničila. Turek ne dá te trdnjave še iz rok. Vendar je bil knez za slabi vspeh potovanja odškodovan s srčnim in slovesnim sprejemom v Bukureštu po Karolu I., knezu Rumunskem. Zveza teh knezov utegne biti Turčiji nevarna, a slavjanstvu v velik prid.

Turško. Iz Carigrada. — G. Nikolič, vodja avstr. Lloyda, je bil 23. t. m. v Carigradu od nekega človeka zavratno napaden in tako hudo obstreljen, da je 25. t. m. umrl. Hudodelnika pa še niso zasačili.

Francosko. — Moralo je odstopiti konservativno ministerstvo Broglie, ker ni hotela narodna skupščina po modri želji vlade najpred v pretres vzeti nove volilne postave in potem še le postavo o sostavi nasvetovanih dveh zbornic: zgornje in spodnje. S sostavljenjem nove vlade poverjen je Goulard, privrženec monarhične stranke. Vladin pad je zakrivilo 53 poslancev skrajne desnice, ki menda mislijo, da pridejo zdaj poprej do — monarhične ustavne vlade. To je grozna pomota, ker bodo le republikanci z novo vlado na boljem, ne pa monarhisti. Spletke je pa delal in še dela Thiers, kateri je bil ravno pred letom kot prvosednik republike odstranjen.

Žitna cena

v Ljubljani 23. maja 1874.

Vagán v novem denarji: pšenice domače 7 fl. 20. — banaške 7 fl. 80. — turšice 5 fl. 10. — soršice 4 fl. 20. — rží 5 fl. —. — ječmena 3 fl. 90. — prosa 3 fl. —. — ajde 5 fl. —. — ovsa 3 fl. 90. — Krompir 3 fl. 40.

Kursi na Dunaji 22. maja.

5% metaliki 69 fl. 15 kr.	Ažijo srebra 105 fl. 70 kr.
Narodno posojilo 74 fl. 40 kr.	Napoleondori 8 fl. 92 kr.

Loterijne srečke:

v Trstu	23. maja 1874:	72.	74.	54.	3.	86.
v Lincu		30.	50.	8.	45.	26.

Prihodnje srečkanje v Trstu 6. junija.

Odgovorni vrednik: Alojzi Majer. — Založnik: Jožef Blaznikovi dedici v Ljubljani.